

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Εἰς τὰς ἐφημερίδας ἔγεινε κατ' αὐτὰς πολὺς λόγος περὶ κοινωνικῆς τιнос διακρίσεως, τὴν ὅποιαν ἀπεπειράθησαν νὰ εἰσαγάγωσιν ἱκανοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀτθίδες, βαρυνθέντες νὰ διατελοῦν πλεονεῖς συνάφειαν μὲ ἀνθρώπους ὑποδεστέρους των καὶ κατὰ τοὺς τρόπους, καὶ κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν, καὶ κατὰ τὴν περιουσίαν — ἰδίως κατὰ τὴν περιουσίαν. Διότι οἱ αἰσθανθέντες τὴν ἀνάγκην τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τῆς λοιπῆς ἀθηναϊκῆς κοινωνίας ἀνήκουν πάντες εἰς τὴν τάξιν τῶν πλουσίων ἢ τούλαχιστον τῶν φαινομένων πλουσίων. Τὸν ἀπομονωτικὸν κύκλον, ὅστις ἔμελλε νὰ σχηματισθῆ οὕτω, τὰ μέλη αὐτοῦ ὠνόμασαν εἰς νόθον γαλλικὴν: Le cercle distingué. Ὁ γαλλίζων ἢ μᾶλλον παπαγαλλίζων οὗτος κύκλος ἦτο καθ' ὅλα ἔτοιμος καὶ δὲν ἐχρειάζετο διὰ νὰ τεθῆ εἰς ἐνέργειαν ἢ τὸ κύρος διακεκριμένων τινων σαλονίων τῶν Ἀθηναίων, τὰ ὅποια ὁμῶς ἠρνήθησαν τὴν συνδρομὴν των καὶ ἢ ἀπόπειρα ἐναυάγησεν.

Αὐτὴ εἶνε ἡ ἱστορία τὴν ὅποιαν διηγῆθησαν αἱ ἐφημερίδες εἰς διαφόρους τόνους, ἀναλόγως τῆς ἰδίως συγγραφῆς τῆς ἐκάστη ἄλλῃ μετὰ τῆς λεπτῆς εἰρωνίας, ἣτις ἀρμύζει εἰς τὴν περίστασιν, ἄλλῃ χλευαστικῶς, τρίτῃ τραγικῶς. Ὁ « διακεκριμένος κύκλος » μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἶχε καταστῆ τόσο γελῶς, ὥστε, ὡς ἐπὶ πάσης ἀποτυχούσης συνωμοσίας, κανεὶς δὲν ἐτόλμα νὰ εἶπῃ ὅτι ἀνήκεν εἰς αὐτόν, οἱ ἀμέσως δ' ἐνδιαφερόμενοι, ἐκείνοι τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐπιθυροῦντο ὡς τὰ τῶν ἰδρυτῶν, ἔσπευσαν νὰ δηλώσωσι δημοσίᾳ — εἰς γαλλικὴν πάντοτε γλῶσσαν — ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἰδρῶσιν cercle distingué, ἀλλὰ σύλλογον τοῦ ἀγγλικοῦ παιγνιδίου lawn-tennis, εἰς τὸν ὁποῖον βεβαίως δὲν ἐσκόπουν νὰ δέχωνται τὴν πρῶτον τυγχόνα.

Ἡ δὴλωσις αὐτὴ εἶνε ἡ αὐτοκαταδίκη ὅλων τῶν ἀποδοθεῖσων εἰς τὰ μέλη τοῦ « διακεκριμένου κύκλου » προθέσων, κοινωνικῶν διακρίσεων, πᾶς δὲ λόγος περὶ αὐτοῦ, μετὰ τοιοῦτον ἐπίσημον αὐτοδαπέπευσίσεως καὶ γνωμῶν, θὰ ἦτον ὅλως μάταιος, ἂν μὴ ἡ εὐκαιρία ἦτο καταλληλοτάτη διὰ νὰ λεγθῶσι μερικαὶ ἀλήθειαι. Ὅταν πρόκηται νὰ ἔβγη εἰς τὸ μέσον ἡ ἀλήθεια, πᾶσα εὐκαιρία εἶνε καλὴ. Ἡ εἶτε ἔγεινέ ποτε σκέψις περὶ ἐπίσημου ἰδρύσεως διακεκριμένου κύκλου, εἶτε μὴ, τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι εἰς τὴν μικρὰν μας κοινωνίαν, ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ νομιζόντες ἑαυτοὺς πλασμαμένους ἐκ διαφόρου ἀπὸ τοὺς ἄλλους θνητοὺς πηλοῦ. Καὶ οἱ πολλοὶ αὐτοὶ δὲν εἶνε οἱ πρόχροντες εἰς τὰ πολιτικὰ ἀξιώματα, οἱ ὅποιοι εἶνε πάντες σχεδὸν ἄνδρες καλῶς ἀνατεθραμμένοι, φιλόφρονες καὶ προσηγεῖς, δὲν εἶνε οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μεγάλων ἱστορικῶν ὀνομάτων τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες εἰς τὰς κοινωνικὰς σχέσεις πιστῶς περιθάλλουσι δημοκρατικὰς παραδόσεις, δὲν εἶνε ἡ ἀραιὰ φάλαγγ τῶν ἀριστῶν τοῦ πνεύματος, φιλόσοφος τὸ ἦθος καὶ ἀγαθῶς μετρίφρων. Κέντρον τοῦ ἀθηναϊκοῦ βουλευαρχοῦ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ εἶνε τὸ Χρηματιστήριον καὶ τὰ περίξ αὐτοῦ.

Λέγων τούτο δὲν προτίθεται νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς

συνήθειας κατὰ τῶν ἐκ τῆς ἐπικερδοῦς ἐμπορίας τοῦ χρήματος βαθμηδὸν ἀνυψωθέντων αἰτιάσεις. Δὲν ἀνέφερα ποτὲ μετὰ ἱερᾶς ἀγανακτήσεως τὴν λέξιν χρυσοκάνθαρος, οὔτε ἐξέλαθα τοὺς κατελθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῶν ἐν τῇ ξένῃ ἀποκτηθέντων κεφαλαίων των ὡς λυμεῶνας τῆς πατρίδος. Ἄν ὑπεβίβασαν κάπως τὴν ἄνεσιν τῶν ἀστικῶν τάξεων, αἱ ὁποῖαι πρὸ τῆς καθόδου αὐτῶν ἔζων μετὰ μεγαλειτέρας εὐπορίας καὶ ἐπιδεικτικώτερον, ἢ πολυτέλεια ὁμῶς τὴν ὅποιαν ἔφεραν εἰς τὰς ἀποσκευὰς των ἠῤῥησε τὴν εὐημερίαν τῶν πενεστέρων τάξεων, αἱ δὲ περιουσίαι των ἐκατονταπλασίασαν τὸ κεφάλαιον τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου. Καὶ τοῦτο μὲ παρηγορεῖ διὰ πολλὰς τῶν ἀναποφύκτων κακιῶν, τὰς ὁποίας φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τῷ χρήμα. Ἐπειτα πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν: Ἄν ἡ περιουσία τῶν πλουσίων κατέστη διὰ μεγάλην μερίδα τῆς κοινωνίας ἀφόρητος, ἀληθῆς σκώλωψ σαρκός, τὸ λάθος εἶνε ἰδικόν τῆς. Ἡθέλῃσε νὰ τοὺς ἀπομιμηθῆ εἰς ὅλα, ἠθέλῃσε νὰ τοὺς παρακολουθῆ εἰς τὸ τραῖνον τοῦ βίου των, χωρὶς νὰ συλλογισθῆ ὅτι τὰ μέσα αὐτῶν μὲν ἐπέτρεπον νὰ θερμαίνωσιν εἰς τὸ ἀπερίοριστον τὸν λέβητα τῆς μηχανῆς, τὰ ἰδικὰ των δὲ εἶχαν ὅρια, καὶ ὅρια πολλὰ περιορισμένα. Μὲ εἰσιτήριον κοινωνίης ἀμαξοστοιχίας ἠθέλῃσαν νὰ ἐπιβούν ἄστραπιαίου συρροῦ. Ποῖος τοὺς πταίει ἂν τῶρα κτυποῦν τὸ κεφάλαιον, ἢ μείναντες καθ' ὁδὸν κυττάζου ἐν ἀπελπισίᾳ τοὺς συντρόφους των νὰ φεύγουν χωρὶς νὰ καταδέχωνται νὰ ῥίψουν ἐπ' αὐτῶν ἐν βλέμμα; Ἐκαστος ἐνῶ ἐτάχθη, λέγει καὶ τὸ εὐαγγελικὸν ῥητόν, τὸ εὐαγγέλιον δὲ δὲν εἶνε μόνον ὁ κώδιξ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς. Ἡμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς ὁ ἀριστος κοινωνικὸς κώδιξ; οἱ συγγραφεῖς αὐτοῦ ὑπῆρξαν μεγάλοι κοινωνικοὶ φιλόσοφοι.

Ἄλλ' οὐδεὶς ἐκ τῶν οὕτω σκεπτομένων διενεόθη ποτὲ νὰ δώσῃ εἰς τὴν δημιουργηθεῖσαν διὰ τοῦ πλοῦτου τάξιν τὴν ὑπέροχον θέσιν, τὴν ὅποιαν κατέχει ἀλλαγοῦ ἀριστοκρατία ὀφείλουσα τὴν ὑπαρξίν τῆς καὶ τὸν σεβασμόν, τὸν ὁποῖον ἀπολαβεῖ ἀκόμη κατὰ τοὺς δημοκρατικούς καιροὺς τοὺς ὁποίους διερχόμεθα, ὅχι μόνον εἰς πολυετεῖς ἱστορικές παραδόσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀληθῆ ὑπεροχὴν νοῦ καὶ καρδίας, εἰς μεγάλας πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας καὶ ἐν γένει εἰς τὴν εὐεργετικὴν τῆς δρᾶσιν ἐν τῷ ἐθνικῷ βίῳ. Ἐὰν ὁ πλοῦτος καὶ μόνος ὁ πλοῦτος ἦτο ὁ τίτλος, ὁ εἰσάγων εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν αὐτήν, ὁ μὴ εἰς τὰ Ἐλευσίνα τοῦ « διακεκριμένου κύκλου » τότε διατὶ νὰ κάμωμεν διάκρισιν μετὰξὺ τούτου καὶ ἐκείνου τοῦ πλοῦτου; Πῶς οἱ πλουτήσαντες εἰς τὰ 3 καὶ τὰ 600 θὰ ἀπεκλειφῶσιν ἀπὸ τοῦ κύκλου σας τοὺς ἐντίμους βιομηχάνους οἱ ὅποιοι ὡς ὑμεῖς, μὲ περισσοτέρους κόπους μάλιστα καὶ μὲ ὀλιγώτερον ἐλαστικὴν τὴν συνείδησιν, ἐπλούτησαν εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σαρδελῶν, αἰφνης, ἢ τοῦ μπακαλιάρου; Τὸ χρῆμα, δὲν ἔχει ὁσμὴν καὶ οἱ καλοὶ τρόποι, διὰ τοὺς ὁποίους ἐπαίρονται οἱ δ' α' ν δ ἦ δ ε ε τῶν σαλονίων, εἶνε πολλὰκις ζήτημα ὀλίγων μαθημάτων. Ἐν τούτοις δὲν πιστεύω ὅτι θὰ ἐδέχεσθε νὰ παίξετε lawn-tennis μὲ τοὺς υἱούς καὶ τὰς θυγατέρας των.

Καὶ ἰδοὺ ποῦ ἔχετε ἄδικον, ἐκτὸς ἂν συνομολογήσετε, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι τὴν ἀληθινὴν εὐγένειαν ἀποτελοῦν ἀρεταὶ πνεύματος καὶ καρδίας, τῶν

ὁποίων μεγάλα δείγματα, γενικῶς ὡς τάξις δὲν ἐδώκατε ἀκόμη (τὰ ἄτομα ἀφίνω κατὰ μέρος, βεβαίως δὲ ὑπάρχουσι μεταξύ αὐτῶν ἄνδρες ἄξιοι πάσης τιμῆς). Ἡ τάξις ἡμῶν δὲν ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς ἐθνικοῦ τινος ἔργου· δὲν διέλαμψε, δὲν διεκρίθη εἰς τίποτε, εἰμὴ εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τῶν φιγουρίνιων. Δὲν ἐπρωτοστάτησεν εἰς τίποτε κοινωφελὲς καὶ χρήσιμον· παρέλειψε καὶ αὐτὸ τὸ στοιχειωδέστατον καθήκον τοῦ πλοῦτου, τὴν ἄσκησιν τῆς φιλανθρωπίας. Αἱ δέσποιναι, αἱ ὁποῖαι ἐξαντλοῦν ὅλην τὴν ἐφευρετικότητά, διὰ τὰ ἐπινοήσουσι νέον εἶδος διασκεδάσεως, (τὸ ὅποιον ἐν παρενθέσει εὐρίσκεται ὅτι εἶνε κατὰ πενήτηκοντα ἔτη ἀπρηχαιωμένον) δὲν ἐσκέφθησαν ἀκόμη νὰ συστήσουσι μίαν φιλανθρωπικὴν ἐταιρίαν. Δὲν ἐξηυγένισεν, δὲν ἐξύψωσεν, δὲν ἐξιδανίκευσε τὸν πλοῦτόν της. Ὁ χρυσὸς ἔμεινεν εἰς χεῖράς της χρυσός. Δὲν ἔγεινεν ὄργανον προόδου, ἀναπτύξεως, εὐημερίας. Δὲν ἤσκησε καμ-

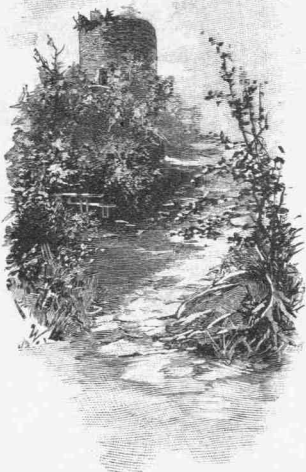
μίαν εὐγενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Τούναντίον μετὰ τῆς συρροῆς ἄλλων ὄρων συνετέλεσεν εἰς τὴν διαφθορὰν τῶν χαρακτήρων, τὸν ἐξευτελισμὸν τῶν γενναίων ἰδεῶν, τὴν κατασπίλωσιν καὶ αὐτῶν τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ ἰδανικῶν.

Ἐν μιᾷ λέξει τὸ χρῆμά σας ἐξέφανε ὅλην αὐτοῦ τὴν κακοποιὸν δύναμιν, ἀλλὰ δὲν ἠκτινοβόλησε τίποτε ἐκ τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἐπιδράσεως, τὴν ὁποίαν κρύπτει ἐν ἑαυτῷ.

Ἡ τάξις σας ἡμπορεῖ νὰ ἀποτελῇ τι διακεκριμένον μεταξύ τῶν ἀμέσως ἀφ' ἑμῶν ἐξαρτωμένων καὶ ἀποζώντων. Ἄλλ' εἰς τὸν πολὺν κόσμον δὲν λέγει τίποτε, τίποτε ἀπολύτως καὶ ὁ «διακεκριμένος κύκλος» σας, ἂν κατηρτίζετο, θὰ ὠμοίαζε πρὸς τοὺς συλλόγους ἐκείνους τῶν παιδικῶν μας χρόνων, οἱ ὁποῖοι γνωστοὶ καὶ σεβαστοὶ ἦσαν μόνον μετὰ τῶν τῶν μελῶν των, ἐκίνουν δὲ τὸ μειδίμα τῶν λοιπῶν.

ΔΗΜ. ΚΑΚΑΜΑΝΟΣ.

Η ΜΑΝΑ

Ἐκοιμήθην τὴν νύκτα ἐκείνην—ὄργιλην νύκτα Δεκεμβρίου—ἐντὸς τοῦ ἀνεμομύλου Τρουμπέ, μέσῳ παγεράς ὑγρασίας, τὴν ὁποίαν δὲν σχυον νὰ μετριάσωσι κἄν τὰ ἐπὶ τῆς γωνίας καίόμενα κλήματα, ὑπὸ σωρείαν ἀλευροπάστων κιλιμίων καὶ σάκκων, μέσῳ τῆς ὀσμῆς τοῦ ἀχύρου, τοῦ τριβομένου σίτου καὶ τῆς ἀποπνοίας ἰσχυοῦ ἱπ-

παρίου. Εἶμαι φύσει χωρικός, τὰ νεῦρά μου φαίνονται προητοιμασμένα δι' αὐτὴν τὴν ζωὴν—ἀγροδιαίτου καὶ βαναύσου ἀνθρώπου ζωὴν—ὥστε διεγείρονται ἀνησυχῶς μᾶλλον ἐντὸς πολυτελοῦς αἰθούσης ἢ ἐν τῇ ἀθλιότητι ἐκείνῃ τοῦ μύλου. Ἄλλ' ὑποθέτω ὅτι καὶ καλλιτέρας κατασκευῆς ἀνθρώπος θὰ εὕρισκεν εὐάρεστον καταφύγιον τὸν μῦλον ἐκείνον παρὰ νὰ μὲν ἔκτεθειμένος εἰς τὴν βροχὴν, τὴν ἄφθονον καὶ τὸν ἄνεμον τὸν ὀρμητικὸν καὶ τοὺς γοεροὺς κεραυνούς, οἵτινες ἐκυριάρχουν ἔξω. Ὡστε καὶ διὰ τὸν ἓνα καὶ διὰ τὸν ἄλλον λόγον ἐκοιμήθην εὐαρέστως τὴν νύκτα ἐκείνην. Καὶ ὅταν τὴν αὐγὴν ἐξύπνησα εὗρον τὸν γέροντα μυλωθρὸν ἔξω, καθήμενον ἐπὶ ἐνὸς λίθου, ράπτοντα διὰ τρεμοῦσης χειρὸς τὸ πολύθυρον ταγάρι του καὶ

ἀπολαύοντα μετὰ τῆς στακτερᾶς γάτας του τὰς πρῶτας ἀκτίνας ἀτόνου χειμερινοῦ ἡλίου.

—Νυχτιά κι' ἀπόψε, εἰ; εἶπον καθήσας πλησίον του.

—Θαρρεῖς πῶς μιὰ γυναῖκα θάκανε 'λιγότερα ἂν τῆς ἄρπαζαν τὸ παιδί; ἠρώτησεν εὐθύς προσβλέπων με περιέργως.

Τὸν ἠτένισα ἐκπληκτός, μὴ ἐννοῶν ποία σχέσις ὑπῆρχε μετὰ τῆς θεελλώδους ἐκείνης νυκτὸς καὶ μιᾶς γυναικὸς τῆς ὁποίας ἄρπαζον τὸ τέκνον. Ἄλλ' ὁ γέρον μωλωθρός, ὁ Γιαννάκης Ἐψηταρᾶς, προθύμως ὅτι ὑπῆρχε σχέσις, στενὴ μάλιστα σχέσις καὶ μοι διηγήθη τὴν ἀκόλουθον ἱστορίαν, στρέφων ἀλληλοδιαδόχως τοὺς ὀφθαλμούς ἀπὸ τοῦ φρουρίου Χλομούτσι εἰς τοὺς ὀδοντωτοὺς βράχους τοῦ Σανταμερίου:

«Πέθανεν ὁ γέροντας γονιὸς καὶ ἡ δυὸ Νεραΐδες ἐμοιράσανε τὰ κάστρα· ἡ μιὰ 'πῆρε τὸ Χλομούτσι καὶ ἡ ἄλλη τὸ Σανταμέρι. Καὶ ἡ δυὸ ἀδερφάδες εἶχαν μιὰ χαρὰ καὶ μιὰ λύπη καθεμία. Ἡ Νεραΐδα ποῦ 'πῆρε τὸ Χλομούτσι ἐχαιρόταν γιὰτ' ἦτον ὡμορφη κ' ἐλυπόταν γιὰτὶ δὲν εἶχε παιδιά· ἡ Νεραΐδα ποῦ 'πῆρε τὸ Σανταμέρι ἐλυπόταν γιὰτ' ἦτον ἄσχημη μὰ ἐχαιρόταν γιὰτ' εἶχε παιδιά. Τὰ παιδιά βλέπεις, εἰν' ἡ μοναχὴ εὐτυχία 'ς τὸ σπίτι. Ὡς τὰ ἔβλεπε ζαπλωμένα 'ς τὸν πύργον τῶνα ἐδῶ νὰ κυλιέται κατὰ γῆς, τᾶλλο ἐκεῖ νὰ πηδάη καὶ νὰ γελάη χωρὶς νάχη καμμιά φανερὴ αἰτία, τᾶλλο παρέκει νὰ θέλῃ μὲ τὸ καλάμι νὰ φθάσῃ τὸ θεὸ καὶ τ' ἄλλο νὰ παίρνῃ φόρα γιὰ νᾶρθῇ νὰ τὴν καθαλλήκῃ 'ς τῆς πλάταις, ἐλησημόναγεν, ἡ μάνα καὶ τὴν ἄσχημί της καὶ ὅλα. Κι' ἂν ἐτηραζόταν καμμιά φορὰ 'ς τὸ γυαλί κ' ἔβλεπε τὸ ζαρωμένο πρόσωπό της καὶ τὰ μαλ-